EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 7.6.2022
COM(2022) 256 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Šestnajsto letno poročilo za leto 2021 o izvajanju pomoči Unije v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Šestnajsto letno poročilo za leto 2021 o izvajanju pomoči Unije v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

1. UVOD

Uredba Sveta (ES) št. 389/2006[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o pomoči) je podlaga za zagotavljanje pomoči turški skupnosti na Cipru, v skladu s katero se zahteva letno poročanje Svetu in Evropskemu parlamentu.

2. NAČRTOVANJE POMOČI

Med letom 2006 in koncem leta 2021 je bilo dejavnostim v okviru uredbe o pomoči namenjenih 623 milijonov EUR. Decembra 2021 je bil letnemu akcijskemu programu za leto 2021 dodeljen znesek v višini 30,7 milijona EUR[2]. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 je določena večletna perspektiva za program s stabilnim letnim financiranjem. Vendar je program pomoči, katerega namen je pripraviti in po potrebi olajšati popolno uporabo pravnega reda Evropske unije na območjih Republike Ciper, kjer vlada Republike Ciper ne izvaja dejanskega nadzora, po rešitvi ciprskega vprašanja, izredne in prehodne narave, pri čemer uredba o pomoči in Uredba Sveta (EU, Euratom) 2020/2093[3] o določitvi večletnega finančnega okvira omogočata revizijo v primeru ponovne združitve.

3. MEHANIZMI IZVAJANJA

Program se izvaja na tistih območjih Republike Ciper, kjer vlada Republike Ciper ne izvaja dejanskega nadzora in kjer se pravni red Evropske unije v skladu s Protokolom 10 Pogodbe o pristopu začasno ne uporablja. Pomoč se izvaja z neposrednim in posrednim upravljanjem.

Komisija deluje v posebnih političnih, pravnih in diplomatskih razmerah. Odobritev takšne pomoči ne pomeni priznavanja nobene druge javne oblasti na območjih razen vlade Republike Ciper. Za izvajanje programa so ob spoštovanju načel dobrega finančnega poslovodenja potrebne *ad hoc* ureditve. V programih pomoči, ki jih financira EU, bi se v običajnih razmerah pravni okvir za razvojno pomoč vzpostavil na podlagi sporazumov z vlado države upravičenke. Za pomoč turški skupnosti na Cipru takšnega sporazuma ni mogoče skleniti. Upravljanje in zmanjšanje s tem povezanega tveganja je del odgovornosti Komisije, med sprejetimi ukrepi pa so intenzivno spremljanje pogodb in zagotavljanje podpore upravičencem, revidirani plačilni pogoji in previden pristop k uporabi bančnih jamstev. Pomoč vključuje

[1] Uredba Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru in o spremembah Uredbe Sveta (ES) št. 2667/2000 o Evropski agenciji za obnovo (UL L 65, 7.3.2006, str. 5).

[2] Commission Implementing Decision of 13.12.2021 on adopting an Action Programme for the Turkish Cypriot community for the year 2021 (Izvedbeni sklep Komisije z dne 13. decembra 2021 o sprejetju akcijskega programa za turško skupnost na Cipru za leto 2021) (C(2021) 8905).

[3] Uredba Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 (UL L 433I, 22.12.2020, str. 11).

precejšen znesek nepovratnih sredstev, ki za svoje upravljanje terjajo intenzivno porabo virov.

Za zagotovitev učinka mora turška skupnost na Cipru v celoti sodelovati pri pripravi na izvajanje pravnega reda Evropske unije, da bi se odložitev njegove uporabe v skladu s Protokolom 10 po rešitvi vprašanja odpravila.

Programska skupina deluje prek urada za podporo programa EU na območjih Nikozije, ki niso pod dejanskim nadzorom vlade. Predstavništvo Komisije na Cipru organizira tudi srečanja, seminarje in tiskovne konference ter obvešča ciprsko javnost po celotnem otoku, med drugim tudi o programu pomoči. Poleg tega informacijska točka EU, ki je financirana v okviru programa pomoči, izvaja številne ukrepe, povezane s komunikacijo in prepoznavnostjo, pri čemer zagotavlja informacije o politikah EU, prednostnih nalogah in ukrepih v podporo turški skupnosti na Cipru ter spodbuja evropsko kulturo.

4. IZVAJANJE V OBDOBJU POROČANJA

4.1. Splošni pregled

Komisija nadaljuje izvajanje uredbe o pomoči s splošnim ciljem podpreti ponovno združitev. V primeru celovite rešitve ciprskega vprašanja Svet na podlagi predloga Komisije soglasno odloči o potrebnih prilagoditvah te uredbe.

Dejavnosti v letu 2021 so vključevale nadaljevanje številnih uveljavljenih in uspešnih projektov, kot so štipendije EU ter ukrepi za krepitev zaupanja v podporo tehničnemu odboru za kulturno dediščino in odboru za pogrešane osebe. Poseben instrument je še naprej financiral pobude tehničnih odborov obeh skupnosti.

Nepovratna sredstva ostajajo bistven del programa. Ključnim gospodarskim sektorjem, ki se pripravljajo na rešitev vprašanja, je bila zagotovljena večja pomoč, in sicer v okviru projektov za razvoj zasebnega sektorja, podeželja in človeških virov. Nadaljevala so se prizadevanja za vidno izboljšanje stanja na področju varnosti hrane in izkoreninjanja živalskih bolezni.

Komisija je aprila 2021 sprejela dva pravna akta: Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2021/591 o vpisu imena v register zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb („Χαλλούμι“ (Halloumi)/„Hellim“ (ZOP)) ter Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2021/586, ki bo omogočil trgovino s proizvodom Halloumi/Hellim prek zelene črte, ko bodo proizvajalci iz turške skupnosti na Cipru svoje proizvodne standarde uskladili s standardi EU s področja zdravja živali in varnosti hrane. Od 1. oktobra 2021 se lahko proizvodi pod imenom Halloumi/Hellim dajejo na trg EU samo, če so proizvedeni na Cipru v skladu s tradicionalnim receptom. Pozneje je bila v pomoč pri izvajanju svežnja v zvezi z zaščiteno označbo porekla Halloumi/Hellim v turški skupnosti na Cipru uvedena vrsta podpornih ukrepov.

Zmogljivosti upravičencev za učinkovito izvajanje pravnega reda Evropske Unije v primeru celovite rešitve vprašanja so še vedno zelo pomanjkljive. Turška skupnost na Cipru je sicer še naprej dobro napredovala na številnih področjih in bolje razume izzive.

Eno od stalnih vprašanj je izgradnja kanalizacijskega omrežja v Famagusti, za katero je Komisija decembra 2013 prekinila pogodbo. Spor z nekdanjim pogodbenikom je bil predložen v arbitražo, postopki pa še vedno potekajo. Hkrati je bila sklenjena pogodba za povezana sanacijska dela, ki so se že začela.

Izvajanje programa pomoči je ohromila pandemija COVID-19. Komisija je še naprej zagotavljala, da je program kljub okoliščinam uspešen, in uvedla blažilne ukrepe za zagotovitev nemotenega nadaljnjega izvajanja projektov. S svežnjem nujnih ukrepov je bilo mogoče zagotoviti najnujnejšo medicinsko opremo, gospodarsko podporo mikropodjetjem ter malim in srednjim podjetjem in strokovno svetovanje turški skupnosti na Cipru.

Ob koncu leta se je v okviru programa pomoči izvajalo 191 pogodb.

4.2. Napredek pri doseganju ciljev

Splošni cilj programa pomoči je olajšanje ponovne združitve Cipra, in sicer s spodbujanjem gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru, pri čemer je posebna pozornost namenjena gospodarskemu povezovanju otoka, izboljšanju stikov med obema skupnostma in z EU ter pripravam na prevzem pravnega reda Evropske unije.

Dejavnosti, ki so se izvajale v letu 2021 v okviru posameznih ciljev uredbe o pomoči, so opisane v nadaljevanju.

4.2.1. Cilj 1: razvoj in prestrukturiranje infrastrukture

V okviru Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP) se je nadaljevalo izvajanje instrumenta za lokalno infrastrukturo na podlagi tekočih sporazumov o prispevkih, podpisanih s Komisijo v imenu Unije, v vrednosti 23,4 milijona EUR. Instrument zagotavlja podporo za pripravo in izvajanje ustreznih naložb v lokalno infrastrukturo. Poleg trinajstih pomembnih projektov, ki jih je podpiral instrument za lokalno infrastrukturo, je bil v letu 2021 zaključen tudi optimiziran tretji razpis za zbiranje predlogov za lokalne skupnosti, ki je privedel do štirih dodatnih projektov v okviru nabora instrumenta za lokalno infrastrukturo. Leta 2021 so se v centru za sodelovanje Kormakitis začela gradbena dela, za razširitev komunalne čistilne naprave v mestu Morfu pa je bila podpisana pogodba o načrtovanju in gradnji.

Kar zadeva vodni sektor, se je novembra 2021 zaključila gradnja novega nikozijskega kanalizacijskega zbiralnika. Projekt je vključeval položitev 13 km kanalizacijskih cevi za preusmeritev odpadne vode z območja Nikozije v nikozijsko komunalno čistilno napravo obeh skupnosti, ki je bila prav tako projekt, ki ga je financirala EU in je bil končan leta 2013. Projekt bo zagotovil zmanjšanje onesnaženosti podzemnih voda in zaščito skupnih vodnih virov na celotnem otoku.

Sanacijska dela na kanalizacijskem omrežju v Famagusti so se začela julija 2021, ko so bili pogoji primerni za učinkovito izvajanje pogodbe.

Spremenjeni pogodbi za naročilo gradenj za razširitev odlagališča odpadkov in razplinjevalno napravo odlagališča odpadkov, ki zdaj predstavljata naložbo v ravnanje s trdnimi odpadki v višini več kot 4,5 milijona EUR, sta kljub pandemiji COVID-19 dobro napredovali. Spremembe so omogočile proizvodnjo do 0,8 MW električne energije iz obnovljivih virov (zbiranje, čiščenje in sežig deponijskega plina). Proizvedena električna energija naj bi se uporabila za trajnostno čiščenje odpadnih (izcednih) voda v novo naročeni napravi za obdelavo odpadkov.

Upravičenec pa odlagališča odpadkov, vključno z napravo za čiščenje izcednih voda, žal ni uspel uporabiti tako, kot je bilo prvotno predvideno. Naprava za čiščenje izcednih voda je bila kljub temu, da je bila naročena leta 2021, nato zaprta in se ni uporabljala več kot 10 mesecev. To je neizogibno privedlo do znatnega poslabšanja stanja naložbe. Komisija si vztrajno prizadeva, da bi to stanje odpravila in delovanje naprave ponovno vzpostavila.

S pogodbo o storitvah za krepitev zmogljivosti so bila v prakse lokalnih skupnosti za ravnanje z odpadki uvedena načela krožnega gospodarstva. Začelo se je delo za ustanovitev prve neprofitne organizacije za izpolnjevanje obveznosti proizvajalca za recikliranje odpadne embalaže. Ta postopek je zdaj skoraj zaključen. V okviru te pobude so lokalni kmetje uspešno preskusili uporabo blata iz komunalne čistilne naprave v Nikoziji in blato začeli uporabljati v praksi.

V skladu s celovitim načrtom za ravnanje s trdnimi odpadki, ki ga financira EU, je pomoč v obliki nepovratnih sredstev za osem lokalnih skupnosti, namenjena izboljšanju njihove infrastrukture za ravnanje z odpadki, v zadnji fazi izvajanja.

Lokalna tehnična zmogljivost za spremljanje kakovosti okolja je bila okrepljena s prenovo mreže za spremljanje kakovosti zraka in vzpostavitvijo referenčnega laboratorija za kakovost zraka in goriva. Mreža za spremljanje kakovosti zraka, ki je v letu 2021 v celoti delovala, zdaj zagotavlja meritve številnejših onesnaževal na številnejših lokacijah.

4.2.2. Cilj 2: spodbujanje socialnega in gospodarskega razvoja

Program pomoči je še naprej kril najnujnejše potrebe, ki jih je zdravstveni sektor opredelil za boj proti pandemiji COVID-19, in zagotovil sveženj ukrepov za izredne gospodarske razmere v vrednosti 11 milijonov EUR, namenjen blaženju socialno-ekonomskih posledic pandemije.

Projekt Inovativno podjetništvo in dialog (Innovative Entrepreneurship and Dialogue), ki se je izvajal z organizacijo Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO), je bil glavno sredstvo za odpravljanje negativnih gospodarskih učinkov pandemije. Shemi nepovratnih sredstev Zaščita in ustvarjanje delovnih mest (Safeguarding and Creating Employment), v okviru katere bo 86 uspešnih mikropodjetij in malih podjetij prejelo sredstva v višini do 60 000 EUR, je bilo skupno dodeljenih 7,2 milijona EUR.

Na področju razvoja podeželja je bil projekt tehnične pomoči za kmetijske svetovalne službe podaljšan in se bo zaključil januarja 2024. Cilj projekta je kmetom iz turške skupnosti na Cipru pomagati pri izvajanju strategije za kmetijske svetovalne službe, kar vključuje svetovanje, usposabljanje in krepitev zmogljivosti lokalnih svetovalcev.

Da bi se podprlo izvajanje svežnja v zvezi z zaščiteno označbo porekla Halloumi/Hellim, je bila v letu 2021 sklenjena pogodba za ključne ukrepe na področju varnosti hrane in pripravljenosti na krize v vrednosti 3,1 milijona EUR. Cilj projekta tehnične pomoči je pospešiti izvajanje standardov na področju higiene in varnosti živil, usklajenih s standardi EU, v turški skupnosti na Cipru in izboljšati pripravljenost na potencialne krize v zvezi z živalskimi boleznimi.

V okviru projekta tehnične pomoči za krepitev zmogljivosti veterinarskih strokovnjakov za preprečevanje in izkoreninjenje živalskih bolezni ter nadzor nad njimi se je zaključilo drugo obsežno vzorčenje in testiranje živali za prednostne bolezni (brucelozo in tuberkulozo). Komisija je zagotovila laboratorijske teste, veterinarski potrošni material ter storitve vzorčenja in testiranja živali. Z namenom odkrivanja okuženih živali in njihove odstranitve s kmetij je bilo vzorčenih več kot 6 100 čred in več kot 427 000 živali (goveda, ovc in koz). Razširjenost bruceloze v turški skupnosti na Cipru se zato zmanjšuje.

Podpora EU je prispevala tudi k nadaljnjemu napredku pri vključevanju zasebnih veterinarjev v izvajanje vzorčenja in testiranja živali. Zagotovljena je bila tudi

laboratorijska oprema v višini skoraj 500 000 EUR, da bi se povečala obseg in zanesljivost testiranja v laboratorijih za živila in zdravstvene namene.

V izobraževalnem sektorju je projekt tehnične pomoči za izboljšanje poučevanja in učenja podprl izvedbo analize stanja na področju stalnega strokovnega razvoja ter analize uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije v turški skupnosti na Cipru. Komisija si še naprej prizadeva za uresničitev svojega dolgoročnega cilja uskladiti izobraževanje otrok v turški skupnosti na Cipru z mednarodno dobro prakso.

Projekt v vrednosti 1,1 milijona EUR, namenjen namestitvi znanstvenih laboratorijev v osnovne šole, se je zaključil. Pohištvo in oprema sta bila dobavljena in nameščena v 48 osnovnih šolah. Upravičencu je bil dostavljen tudi mobilni laboratorij (posebej opremljen avtobus). Organiziranih je bilo več praktičnih usposabljanj osnovnošolskih učiteljev, ki bodo v laboratorijih izvajali pouk. Hkrati se je začel izvajati spremljevalni ukrep za svetovanje o učinkoviti uporabi in trajnostnosti laboratorijev. Nadaljevale so se priprave za zagotovitev laboratorijev srednjim šolam.

Projekt za razvoj učnega načrta za poklicno izobraževanje in usposabljanje se je kljub krajši prekinitvi zaradi pandemije COVID-19 nadaljeval na izbranih področjih poklicnega izobraževanja s ciljem izboljšanja zaposljivosti mladih. Upravičenci so večkrat izrazili zadovoljstvo s projektnimi dejavnostmi in zaprosili za podaljšanje projekta za nadaljnji dve leti.

V okviru programa gospodarskega spremljanja, ki ga je izvajala Svetovna banka, so se še naprej zagotavljali poglobljena analiza, tehnična pomoč in predlogi za izboljšave. Program je bil osredotočen na makroekonomsko analizo in trajnostni razvoj, poslovno okolje in trgovinske učinke ponovne združitve, zaposljivost ter znanja in spretnosti s posebnim poudarkom na ekonomskem opolnomočenju žensk ter poglobljeno analizo posebnih vidikov kmetijske proizvodnje.

Na področju statistike sta bili leta 2021 podpisani dve pogodbi za zagotavljanje infrastrukture IT in tehnične pomoči, da bi se izboljšalo poslovanje in upravljanje virov upravnih podatkov. Te projekte dopolnjuje ciljno usmerjena pomoč, ki se zagotavlja prek instrumenta Komisije za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX) ter Svetovne banke. Projekti so del širše strategije EU za izboljšanje priprave statističnih podatkov v turški skupnosti na Cipru.

4.2.3. Cilj 3: spodbujanje sprave, ukrepi za krepitev zaupanja in podpora civilni družbi

Odbor za pogrešane osebe, ki ga program pomoči podpira na podlagi sporazuma o prispevku s Programom Združenih narodov za razvoj, je nadaljeval terensko in laboratorijsko delo. Do konca leta 2021 je od skupno 2 002 pogrešanih oseb izkopal posmrtne ostanke 1 184 oseb. Z genetskim testiranjem je bila ugotovljena identiteta 1 023 oseb, njihovi posmrtni ostanki pa so bili vrnjeni družinam. Pandemija in izjemno vroče vreme sta znatno upočasnila izkopavanje v letu 2021, zaradi česar so člani odbora za pogrešane osebe še naprej izvajali svojo strategijo izkopavanja v primeru nepredvidenih dogodkov.

Decembra 2021 je bil podpisan nov sporazum o prispevku v vrednosti 2,6 milijona EUR, namenjen financiranju dejavnosti odbora za pogrešane osebe v letu 2022. V obdobju 2006–2021 je EU prispevala več kot 30 milijonov EUR, kar je 75 % vseh sredstev, ki so bila v tem obdobju dodeljena odboru za pogrešane osebe.

Po zaslugi prizadevanj tehničnega odbora za kulturno dediščino obeh skupnosti je varstvo kulturne dediščine še vedno ključni element sprave in ukrepov za krepitev

zaupanja, ki so podprti v okviru programa pomoči, v letu 2021 pa je bilo končanih 18 projektov. EU je programu kulturne dediščine skupaj dodelila sredstva v višini približno 22 milijonov EUR. To je omogočilo ohranjanje, strukturno podporo in fizično zaščito ali obnovo več kot 107 območij kulturne dediščine po vsem otoku.

Instrument za podporo tehničnim odborom obeh skupnosti je še naprej povezoval obe skupnosti in reševal vsakodnevne izzive Cipрčanov. Odbori za kulturo, okolje, izobraževanje in zdravje so kljub pandemiji izvedli več ciljno usmerjenih dejavnosti.

Po tem, ko je mreža United World Colleges (UWC) uspešno izvedla pilotni štipendijski program za obe skupnosti, je nov sporazum 10 študentom iz turške skupnosti in 10 študentom iz grške skupnosti na Cipru omogočil, da bodo leta 2021 v različnih državah začeli opravljati program za pridobitev mednarodnega maturitetnega spričevala. Ukrepi, ki jih izvaja UWC, vključujejo tudi dejavnosti sodelovanja mladih iz obeh skupnosti in kratke tečaje, namenjene opolnomočenju mladih za spreminjanje njihovih družb na bolje.

Podpora civilni družbi se je v letu 2021 nadaljevala. Državljanski prostor, ki organizacijam civilne družbe zagotavlja tehnično pomoč, je še naprej krepil zmogljivosti organizacij civilne družbe in spodbujal ugodno okolje za razvoj civilne družbe ter mreženje in skupne dejavnosti z grškimi organizacijami civilne družbe na Cipru in drugimi organizacijami civilne družbe v EU. Komponenta državljanskega prostora za aktivno državljanstvom, imenovana tudi Grow Civic, je bila pregledana in bo podprla dejavnosti organizacij civilne družbe in aktivistov, povezane s pravicami.

V okviru razpisa Ciprska civilna družba v akciji VII je bilo skupaj dodeljenih 11 novih sklopov nepovratnih sredstev, večinoma manjšim lokalnim organizacijam civilne družbe. V letu 2021 se je uspešno zaključila večina projektov v okviru prejšnjega razpisa in razpisa, povezanega z bojem proti trgovini z ljudmi. Preostali projekti so v zaključni fazi izvajanja. Prejemniki nepovratnih sredstev, ki so vlogo vložili s partnerji iz obeh skupnosti, so še naprej sodelovali s svojimi partnerji iz grškega Cipra.

Oktobra 2021 je platforma za človekove pravice začela uporabljati neposredna nepovratna sredstva EU. Platforma bo spremljala in poročala o boju proti trgovini z ljudmi, pravicah beguncev, pravicah oseb LGBTI+, sodelovanju ustreznih deležnikov, pogojih pridržanja in prepovedi mučenja. Poleg tega bo podpirala žrtve in krepila zmogljivosti civilne družbe za vsesplošno obravnavo vprašanj, povezanih s pravicami.

V okviru sheme nepovratnih sredstev za lokalne skupnosti je bilo v Nikoziji zgrajeno zavetišče za žrtve nasilja v družini. Projekt je prispeval tudi k ozaveščanju in poenostavitvi postopkov zagotavljanja podpore v turški skupnosti na Cipru.

4.2.4. Cilj 4: približevanje turške skupnosti na Cipru Evropski uniji

Za upravljanje „programa štipendij EU“ je od študijskega leta 2014/2015 zadolžena organizacija British Council. Proračunska sredstva, ki so bila na voljo v okviru zadnjega razpisa, so v študijskem letu 2021/2022 omogočila financiranje 136 štipendij. Te štipendije podpirajo študente v prvem letniku dodiplomskega študija, diplomante na magistrskih ali doktorskih programih ter raziskovalce in strokovnjake pri nadaljnjem izpopolnjevanju jezikovnega in strokovnega znanja in spretnosti v državah EU.

Od leta 2007 je bilo z nepovratnimi sredstvi financiranih približno 2 000 štipendij, ki so omogočile študij v več kot 100 učnih mestih v EU, ki vključujejo več kot 100 univerz, 23 ciljnih držav EU in usposabljanja za več kot 20 različnih poklicev.

Leta 2022 bo organizacijo British Council kot izvajalski partner nadomestil Goethejev inštitut. Z Evropsko akademijo je bil sklenjen sporazum o štipendiranju največ treh ciprskih Turkov, ki izpolnjujejo merila za sprejem.

Informacijska točka EU, ki jo upravljata urad za podporo programa EU in predstavništvo Evropske komisije na Cipru, je v letu 2021 prek svojih spletnih in nespletnih dejavnosti dosegla visoko raven prepoznavnosti EU. Vključevala je več kot 20 tem, povezanih z EU, vključno z enakostjo spolov, nasiljem na podlagi spola, pravicami oseb LGBTI+, pravicami invalidov, dezinformacijami ter zdravjem in varnostjo pri delu. Promocija evropskega zelenega dogovora je potekala prek spletnih seminarjev o trajnostni energiji, energijski učinkovitosti, preprečevanju požarov, ničelnem onesnaževanju, ravnanju z odpadki in odpadni embalaži.

Informacijska točka EU je organizirala 32 dogodkov, vključno z obsežno spletno kampanjo ob dnevu Evrope, in 79 ponavljajočih se dogodkov, vključno z vrsto spletnih koncertov, predstavitvami novih evropskih jezikov in umetniškimi delavnicami. Dogodki so privabili več kot 15 000 udeležencev. Organizirana in izvedena je bila obsežna informacijska kampanja o zdravem življenjskem slogu za vse. Poleg tega je bilo pripravljenih 12 glasil in devet infografik/publikacij ter razdeljenih 471 informativnih izdelkov, v lokalnih medijih pa je bilo objavljenih 289 novic in predvajanih 11 televizijskih spotov.

Priljubljenost dejavnosti potrjuje promet na strani „Abbilgi“ na omrežju Facebook, ki je v letu 2021 dobila 2 000 novih sledilcev, od svoje vzpostavitve pa skupno 22 812.

4.2.5 Cilja 5 in 6: priprava turške skupnosti na Cipru na prevzem in izvajanje pravnega reda Evropske unije

Za izvedbo ciljev 5 in 6 uredbe o pomoči se uporablja instrument Komisije za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX), ki turški skupnosti na Cipru pomaga pri pripravah na izvajanje pravnega reda Evropske unije, da bi se odložitev njegove uporabe po celoviti rešitvi ciprskega vprašanja odpravila.

Pomoč se je v letu 2021 nadaljevala na 12 glavnih področjih ali sektorjih pravnega reda Evropske unije. Podpora v okviru instrumenta TAIEX je bila uspešno prilagojena spletnemu okolju, pri čemer se je zanimanje povečalo v skoraj vseh sektorjih. Leta 2021 je bilo v okviru instrumenta TAIEX skupaj organiziranih 147 dogodkov, kar je veliko več kot leta 2020, ko je bilo organiziranih 49 dogodkov. Poleg rednih dejavnosti TAIEX so potekala tudi prizadevanja za razvoj podatkovne zbirke vseh pravnih besedil, pripravljenih s podporo instrumenta TAIEX, ter za izboljšanje kakovosti prevajanja in tolmačenja v turški skupnosti na Cipru.

Zdravstveni strokovnjaki TAIEX so v okviru odziva na pandemijo COVID-19 zagotavljali stalno pomoč. Podpora je bila osredotočena na ukrepe za odkrivanje in blaženje, zlasti na javnozdravstvene ukrepe, učinkovito strategijo testiranja in načrte cepljenja. Strokovnjaki so pomagali tudi pri krepitvi laboratorijskih zmogljivosti in vzpostavitvi mreže za farmakovigilančno obveščanje v turški skupnosti na Cipru.

V okviru instrumenta TAIEX se je še naprej zagotavljala podpora trgovini prek zelene črte (Uredba Sveta (ES) št. 866/2004). Neodvisni strokovnjaki, ki jih je pooblastila Komisija, so v letu 2021 nadaljevali z rednimi inšpekcijskimi pregledi krompirja, medu in svežih rib.

4.3. Finančno izvrševanje (pogodbe in izplačila)

4.3.1. Sklepanje pogodb

Komisija je v letu 2021 podpisala pravne obveznosti v višini 30 milijonov EUR. To ob upoštevanju človeških in finančnih omejitev, pomanjkljive pripravljenosti za prihodnjo uvedbo pravnega reda Evropske unije in trajnostnosti projektov pomeni, da so bili zaostanki pri sklepanju pogodb odpravljeni.

4.3.2. Plačila

Plačila so v letu 2021 skupaj znašala 38 milijona EUR (v letu 2020 pa 41 EUR).

4.4. Spremljanje

Komisija je neposredno odgovorna za izvajanje večine projektov (neposredno upravljanje). Raven spremljanja, ki ga izvajajo službe Komisije, je zelo visoka, poteka pa v obliki stalnih stikov z izvajalci, obiskov in sestankov na kraju samem ter sestankov usmerjevalnih odborov. Skupina za zagotavljanje podpore pri nepovratnih sredstvih je Komisiji še naprej zagotavljala tehnično podporo v obliki spremljanja izvajanja pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev, upravičencem pa je pomagala pri uporabi pravil EU o izvajanju pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev, vključno s pravili o sekundarni oddaji naročil.

Poleg tega Komisija izvaja več pogodb v okviru posrednega upravljanja. Izvajalski organi, kot so Program Združenih narodov za razvoj, British Council in NI-CO, poročajo Komisiji v skladu z ustreznimi okvirnimi sporazumi. Komisija tesno sodeluje pri vsakodnevnem nadzoru teh ukrepov.

4.5. Revizija in nadzor

Priporočila iz zadnje revizije, ki jo je leta 2017 izvedla Služba za notranjo revizijo v zvezi z ureditvami notranje kontrole na področju javnega naročanja, so bila v celoti upoštevana.

4.6. Ocena

V okviru projekta v rezultate usmerjenega spremljanja so se še naprej pregledovali izbrani ukrepi in izvedena so bila načrtovana usposabljanja o izboljšani zmogljivosti ustreznih deležnikov za notranje spremljanje. Priporočila strokovnjakov za v rezultate usmerjeno spremljanje glede ustreznosti, učinkovitosti, uspešnosti in trajnostnosti se vključujejo v pregledane ukrepe in tudi širše.

Vmesna ocena programa pomoči je bila zaključena leta 2021. Njen namen je bil zagotoviti splošno neodvisno oceno in zbrati dokaze o napredku pri uresničevanju ciljev, določenih v uredbi o pomoči, v obdobju 2013–2018. V končnem poročilu je bilo ugotovljeno, da je mogoče program pomoči šteti za zelo relevantno in glede na posebne okoliščine turške skupnosti na Cipru razmeroma uspešno pobudo z znatno evropsko dodano vrednostjo.

4.7. Informiranje, obveščanje in prepoznavnost

Skupno je bilo leta 2021 izvedenih 394 ukrepov za prepoznavnost in komuniciranje, ki so se zaradi omejitev, povezanih s COVID-19, izvajali predvsem prek spleta. Priprave v zvezi z brošurami o podpori EU v odziv na pandemijo COVID-19 in razvoju zasebnega sektorja so napredovale.

4.8. Posvetovanja z vlado Republike Ciper

Organizirana so bila srečanja s predstavniki vlade Republike Ciper, ki so potekala tako v živo kot tudi prek spleta. Komisija se še naprej zanaša na sodelovanje vlade pri

preverjanju lastninskih pravic in olajšanju dela tehničnih odborov obeh skupnosti. Komisija se redno sestaja s stalnim predstavništvom.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Komisija še naprej zagotavlja pomoč v okviru uredbe o pomoči, da bi olajšala ponovno združitev Cipra, in sicer tako, da z ukrepanjem v skladu s šestimi cilji iz uredbe o pomoči spodbuja gospodarski razvoj turške skupnosti na Cipru. V letu 2021 je bila pomoč še naprej osredotočena na področja, ki so v zvezi s prihodnjo skladnostjo s pravnim redom Evropske unije še posebno težavna.

Rezultati pretekle pomoči in zrelost projektov se bodo stalno upoštevali pri prihodnjem načrtovanju programov. Prizadevanja se bodo še naprej osredotočala na doseganje večjega vpliva na prednostnih področjih, in sicer z manj številnimi, a obsežnejšimi ukrepi.

Komisija je pripravljena, da po potrebi uporabi vire, vključno z viri v okviru programa pomoči, v podporo pogajanjem za rešitev ciprskega vprašanja pod okriljem ZN.